

Marek Antoni Nowicki

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA – PRZEGLĄD ORZECZNICTWA (styczeń–marzec 2017 r.)

ZAKAZ DYSKRIMINACJI (ART. 14) W ZW. Z ART. 5

Kwestie odpowiedniego wymiaru kary pozostają co do zasady poza zakresem Konwencji, a rola Trybunału nie polega na decydowaniu, jaki okres pozbawienia wolności byłby odpowiedni w przypadku konkretnego przestępstwa.

Wyrok Khamtokhu i Aksenchik v. Rosja,
24.1.2017 r., Wielka Izba,
skarga nr 60367/08, § 55.

Środki odnoszące się do wykonania kary lub jej korekty mogą mieć wpływ na prawo do wolności osobistej chronione w art. 5 ust. 1, ponieważ rzeczywisty jego okres zależy od sposobu ich stosowania.

Wyrok Khamtokhu i Aksenchik v. Rosja,
24.1.2017 r., Wielka Izba,
skarga nr 60367/08, § 56.

Jeśli ustawodawstwo krajowe wyklucza możliwość orzeczenia kary dożywotniego więzienia wobec niektórych kategorii skazanych więźniów (kobiety, nieletni), sytuacja taka mieści się w zakresie art. 5 ust. 1 dla celów stosowania art. 14 w połączeniu z tym przepisem.

Wyrok Khamtokhu i Aksenchik v. Rosja,
24.1.2017 r., Wielka Izba,
skarga nr 60367/08, § 59.

Rola Trybunału nie polega na decydowaniu, jaka jest najbardziej odpowiednia kara pozbawienia wolności za konkretne przestępstwo ani jaki jest właściwy okres pozbawienia wolności lub innej kary do odbycia przez daną osobę po skazaniu jej przez sąd.

Wyrok Khamtokhu i Aksenchik v. Rosja,
24.1.2017 r., Wielka Izba,
skarga nr 60367/08, § 78.

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI (ART. 10)

Zakłócenie porządku w sali obrad parlamentu i sposób reakcji władz na nie były przedmiotem uprawnionego publicznego zainteresowania. Media miały więc zadanie przekazywać informacje na ten temat, a ogół był uprawniony do ich otrzymywania. Rola „publicznego obserwatora” odgrywana przez media ma wtedy szczególne znaczenie, ponieważ ich obecność jest gwarancją, że władze będą mogły odpowiadać za swoje zachowanie. Każda próba usunięcia dziennikarzy z miejsca zdarzeń musi być ściśle badana. Odnosi się to tym bardziej do sytuacji, w której dziennikarze korzystają z prawa do przekazywania informacji ogółowi na temat zachowania posłów w parlamencie i sposobu

reakcji władz na zakłócanie porządku sesji parlamentarnych.

Wyrok Selmani i inni v. „Była Jugosłowiańska Republika Macedonii”, 9.2.2017 r., Izba (Sekcja I), skarga nr 67259/14, § 75.

Przy ocenie konieczności usunięcia dziennikarzy z galerii przez parlamentarną służbę bezpieczeństwa Trybunał bierze pod uwagę interes zachowania porządku w parlamencie i zapewnienia bezpieczeństwa publicznego oraz interes ogółu w otrzymaniu informacji o kwestiach budzących publiczne zainteresowanie. Należy również ocenić, czy usunięcie dziennikarzy było oparte na racjonalnej ocenie faktów i czy mogli oni niezależnie od tego faktu przekazać sprawozdanie o wydarzeniach w parlamencie. Przedmiotem oceny jest również zachowanie dziennikarzy.

Wyrok Selmani i inni v. „Była Jugosłowiańska Republika Macedonii”, 9.2.2017 r., Izba (Sekcja I), skarga nr 67259/14, § 76.

ŚLUSZNE ZADOŚĆUCZYNIENIE (ART. 41)

Artykuł ten nie nakłada na skarżących ani ich przedstawicieli przed Trybunałem żadnych wymagań proceduralnych, których niespełnienie albo spełnienie ma wpływ na decyzję Trybunału w kwestii słusznego zadośćuczynienia. Pewne wymagania są jednak zawarte w Regulaminie Trybunału i w Instrukcji dotyczącej praktyki, tworzących ramy proceduralne organizacji działalności Trybunału i służących mu pomocą w wykonywaniu funkcji sądowej.

Wyrok Nagmetov v. Rosja, 30.3.2017 r., Wielka Izba, skarga nr 35589/08, § 58.

Powszechnie przyjmuje się, że wskazanie przez skarżących woli uzyskania naprawy naruszenia zawarte w formularzu skargi w związku z zarzuconymi naruszeniami nie może złagodzić skutków późniejszego zaniechania wskazania „roszczenia” o słuszne zadośćuczynienie

w fazie zakomunikowania skargi. Trybunał zwykle odmawia uwzględnienia takich oświadczeń dla celów art. 41 Konwencji.

Wyrok Nagmetov v. Rosja, 30.3.2017 r., Wielka Izba, skarga nr 35589/08, § 59.

Zwłaszcza w przypadku słusznego zadośćuczynienia za krzywdę moralną wiodącą zasadą jest słusność, obejmująca elastyczność i obiektywną ocenę tego, co sprawiedliwe, rzetelne i rozsądne w okolicznościach danej sprawy, w tym nie tylko sytuacji samego skarżącego, ale również ogólnego kontekstu naruszenia. Zadośćuczynienia orzekane przez Trybunał za krzywdę moralną są przejawem uznania, że doszło do wyrządzenia krzywdy moralnej w rezultacie naruszenia podstawowego prawa człowieka, i stanowią wyraz w najszerszych kategoriach dolegliwości doznanej krzywdy.

Wyrok Nagmetov v. Rosja, 30.3.2017 r., Wielka Izba, skarga nr 35589/08, § 73.

Trybunał zwykle z własnej inicjatywy nie rozważa kwestii słusznego zadośćuczynienia. Konwencja ani jej Protokoły nie zakazują jednak korzystania przez Trybunał ze swojej swobody na podstawie art. 41 Konwencji, która obejmuje uprawnienie do przyznania, w granicach rozsądku i w sposób ograniczony, słusznego zadośćuczynienia z powodu krzywdy moralnej doznanej w wyjątkowych okolicznościach, gdy „roszczenie” w tym zakresie nie zostało właściwie zgłoszone zgodnie z Regulaminem Trybunału.

Wyrok Nagmetov v. Rosja, 30.3.2017 r., Wielka Izba, skarga nr 35589/08, § 76.

Trybunał z własnej inicjatywy przyznaje słuszne zadośćuczynienie za krzywdę moralną z uwzględnieniem szczególnej wagi i dolegliwości naruszenia Konwencji (np. ze względu na jego naturę lub stopień), na skutek którego np. znacznie ucierpiał stan psychiczny skarżącego albo które w inny sposób miało poważny wpływ na jego życie lub źródła utrzymania albo doprowadziło do innej szczególnie poważnej szkody, oraz – co może być istotne

w szczególnych okolicznościach danej sprawy – kontekstu ogólnego, w którym doszło do tego naruszenia.

*Wyrok Nagmetov v. Rosja, 30.3.2017 r.,
Wielka Izba, skarga nr 35589/08, § 81.*

Ważnym elementem wymagającym uwzględnienia przy przyznaniu słusznego zadość-

uczynienia mimo braku właściwie zgłoszonego „roszczenia” jest upewnienie się, czy istniały rozsądne perspektywy odpowiedniej naprawy naruszenia w rozumieniu art. 41 Konwencji na poziomie krajowym po wydaniu wyroku przez Trybunał.

*Wyrok Nagmetov v. Rosja, 30.3.2017 r.,
Wielka Izba, skarga nr 35589/08, § 82.*